

Sygn. akt II Ca 910 / 13

POSTANOWIENIE

Dnia 10 lutego 2014 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy II Wydział Cywilny - Odwoławczy

w następującym składzie:

Przewodniczący - SSO Irena Dobosiewicz

Sędziowie - SO Bogumił Goraj

SO Wojciech Borodziuk (spr.)

po rozpoznaniu w dniu 10 lutego 2014 r. w Bydgoszczy

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku : **Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w W. – Oddziału w B.**

z udziałem: **R. F. i M. F.**

o: **wpis**

na skutek apelacji wnioskodawcy na postanowienie Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 22 października 2013 roku, sygn. DZ.KW (...), Kw nr (...)

postanawia:

zmienić zaskarżone postanowienie w ten sposób, że nakazać Sądowi Rejonowemu w Bydgoszczy – Wydziałowi Ksiąg Wieczystych dokonanie wpisu w dziale IV (czwartym) księgi wieczystej Kw nr (...) prowadzonej dla nieruchomości lokalowej nr(...) położonej w B. przy ulicy (...), w której w dziale II ujawnieni są R. F. i jego żona M. F. we wspólności ustawowej :

- hipoteki przymusowej w kwocie 16.678,05 zł tj. o 50 % wyższej niż wynika to z decyzji określającej należność na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych, ubezpieczenie zdrowotne, (...) i (...) za okres 11/12 - 05/13 w kwocie 10.632,30 zł oraz odsetki wg stanu na dzień 18.07.2013 roku w kwocie 460,00 zł, koszty upomnienia w kwocie 26,40 zł.

II Ca 774/13

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Bydgoszczy postanowieniem z dnia 22 października 2013 roku po rozpoznaniu sprawy z wniosku Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w W. – Oddziału w B. z udziałem R. F. i M. F. oddalił wniosek o wpis hipoteki przymusowej.

Postanowieniem z dnia 16 września 2013 roku referendarz sądowy oddalił wniosek Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w W. o wpisanie hipoteki przymusowej w kwocie 16.678,05 zł tj. o 50 % wyższej niż wynika to z decyzji określającej należność na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych, ubezpieczenie zdrowotne, (...) za okres 11/12 - 05/13 w kwocie 10.632,30 zł oraz odsetki wg stanu na dzień 18.07.2013 roku w kwocie 460,00 zł, koszty upomnienia w kwocie 26,40 zł, zgodnie z treścią art.110¹ ustawy o księgach wieczystych i hipotece.

Skargę na przedmiotowe postanowienia w terminie złożył wnioskodawca.

Przystępując do rozpoznania skargi Sąd Rejonowy zważył, że zgodnie z art. 398²² k.p.c. na orzeczenia referendarza sądowego co do istoty sprawy oraz na orzeczenia kończące postępowanie, jak również na orzeczenia, o których mowa w art. 394 §1 pkt 1, 2, 4² i 5-9, przysługuje skarga, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej. Skargę rozpoznaje sąd, w którym wydano zaskarżone orzeczenie. W razie wniesienia skargi orzeczenie referendarza sądowego traci moc. Sąd rozpoznaje sprawę jako sąd pierwszej instancji, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej. Skargę wnosi się do sądu w terminie tygodniowym od dnia doręczenia stronie postanowienia referendarza sądowego, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej. Skargę wniesioną po upływie terminu lub nieopłaconą sąd odrzuca.

Sąd Rejonowy ustalił, że księga wieczysta Kw nr (...) prowadzona jest dla nieruchomości lokalowej nr (...) położonej w B. przy ulicy (...). W dziale II przedmiotowej księgi wieczystej ujawnieni są R. F. i jego żona M. F. we wspólności ustawowej.

Wnioskodawca wniósł o wpisanie hipoteki przymusowej w kwocie 16.678,05 zł tj. o 50 % wyższej niż wynika to z decyzji określającej należność na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych, ubezpieczenie zdrowotne, (...) za okres 11/12 - 05/13 w kwocie 10.632,30 zł oraz odsetki wg stanu na dzień 18.07.2013 roku w kwocie 460,00 zł, koszty upomnienia w kwocie 26,40 zł, zgodnie z treścią art. 110¹ ustawy o księgach wieczystych i hipotece. Do wniosku została dołączona decyzja z dnia 17 lipca 2013 roku wskazująca płatnika R. F. i małżonka płatnika M. F. (k.94 akt).

Stosownie do dyspozycji art. 626⁸ k.p.c., rozpoznając wniosek o wpis, Sąd bada jedynie treść i formę wniosku, dołączonych do wniosku dokumentów oraz treść księgi wieczystej. Wpis dokonywany jest na wniosek i w jego granicach, chyba że przepis szczególny przewiduje dokonanie wpisu z urzędu. Natomiast Sąd oddala wniosek o wpis, jeżeli brak jest podstaw lub istnieją przeszkody do jego dokonania (art. 626⁹ k.p.c.).

Zgodnie z art. 109 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (Dz. U. z 2001 r., nr 124, poz. 1361 ze zm. dalej : ukwih) wierzyciel, którego wierzytelność jest stwierdzona tytułem wykonawczym, określonym w przepisach o postępowaniu egzekucyjnym, może na podstawie tego tytułu uzyskać hipotekę na wszystkich nieruchomościach dłużnika (hipoteka przymusowa).

Hipotekę przymusową można uzyskać także na podstawie postanowienia sądu o udzieleniu zabezpieczenia, postanowienia prokuratora, na mocy przepisów szczególnych na podstawie decyzji administracyjnej, chociażby decyzja nie była ostateczna, albo zarządzenia zabezpieczenia dokonanego na podstawie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, (art. 110 ukwih).

Wierzyciel może żądać wpisu hipoteki przymusowej na sumę nie wyższą niż wynikająca z treści dokumentu stanowiącego podstawę jej wpisu do księgi wieczystej. Jeżeli z dokumentu tego nie wynika wysokość sumy hipoteki, suma hipoteki nie może przewyższać więcej niż o połowę zabezpieczonej wierzytelności wraz z roszczeniami o świadczenia uboczne określonymi w dokumencie stanowiącym podstawę wpisu hipoteki na dzień złożenia wniosku o wpis hipoteki (Art. 110¹ ukwih).

Uwzględniając powyższe Sąd Rejonowy zwrócił uwagę, że w przedmiotowej sprawie, przepisami szczególnymi na podstawie których została wydana decyzja administracyjna mająca stanowić podstawę wpisu, jest art. 26 ust. 3 i art. 27 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz. U. 2009.205.1585 dalej usus). Zgodnie z normą art. 26 ust. 3 sus dla zabezpieczenia należności z tytułu składek Zakładowi przysługuje hipoteka przymusowa na wszystkich nieruchomościach dłużnika, z uwzględnieniem ust. 3a i 3b. Podstawą ustanowienia hipoteki przymusowej jest doręczona decyzja o określeniu wysokości należności z tytułu składek, o odpowiedzialności osoby trzeciej lub o odpowiedzialności następcy prawnego. Natomiast art. 27 usus wskazuje przedmiot zabezpieczenia stanowiąc, iż należności z tytułu składek są zabezpieczone ustawowym prawem zastawu na

wszystkich będących własnością dłużnika oraz stanowiących współwłasność łączną dłużnika i jego małżonka rzeczach ruchomych oraz zbywalnych prawach majątkowych.

Jednocześnie Sąd Rejonowy wskazał na stanowisko wyrażone w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 09 stycznia 2013 roku sygn. III CSK 69/12, zgodnie z którym decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, ustalająca wysokość należności z tytułu składek, doręczona dłużnikowi po zmianie ustawy o księgach wieczystych i hipotece ustawą z dnia 26 czerwca 2009 r. o zmianie ustawy o księgach wieczystych i hipotece oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 131, poz. 1075), nie stanowi podstawy wpisu w księdze wieczystej hipoteki przymusowej na nieruchomości będącej przedmiotem współwłasności łącznej dłużnika i jego małżonka. (OSNC 2013/7-8/93, LEX nr 1293964). Według Sądu Najwyższego po zmianie przepisów w związku z wejściem w życie ustawy z dnia 26 czerwca 2009 roku, znoszącymi podział hipoteki na zwykłą i kaucyjną oraz wprowadzającymi konstrukcję jednolitego prawa hipotecznego opartego w zasadzie na dotychczasowej konstrukcji hipoteki kaucyjnej, straciło na aktualności stanowisko Sądu Najwyższego akceptujące możliwość wpisu hipoteki przymusowej kaucyjnej na podstawie nieostatecznej i zaskarżalnej decyzji o wymiarze składek na nieruchomości objętej wspólnością ustawową małżeńską doręczona jedynie dłużnikowi (tak uchwała składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 28.10.2004 roku III CZP 33/04, OSNC 2005, nr 3, poz. 43). W dalszej części uzasadnienia Sąd wskazał na charakter hipoteki przymusowej, pełniącej szczególną rolę środka egzekucyjnego, mimo, że jej wpis odbywa się na podstawie przepisów k.p.c. regulujących postępowanie wieczystoksięgowe, który ma ułatwiać przeprowadzenie postępowania egzekucyjnego. W konsekwencji, niezbędne jest dysponowanie przez wierzyciela takim samym tytułem, który uprawnia do prowadzenia egzekucji. Wynika z tego, że wpis hipoteki przymusowej nie może nastąpić bez administracyjnego tytułu wykonawczego wystawionemu przeciwko małżonkowi dłużnika (tak np. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 18.03.2005 roku III CZP 3/05).

Podzielając aktualne stanowisko Sądu Najwyższego zaprezentowane w ww orzeczeniu oraz potwierdzone w postanowieniu z dnia 17 kwietnia 2013 roku sygn. I CSK 433/12, Sąd Rejonowy wskazał przede wszystkim na konieczność posiadania przez współmałżonka dłużnika, będącego jednocześnie współwłaścicielem nieruchomości, w której ma być ujawniony wpis hipoteki przymusowej, możliwości wzięcia udziału w postępowaniu administracyjnym i obrony swoich praw, które to postępowanie może doprowadzić do ujawnienia hipoteki przymusowej na nieruchomości i wszczęcia postępowania egzekucyjnego. W przeciwnym wypadku, małżonek dłużnika znajdowałby się w gorszej sytuacji prawnej w zakresie ochrony swoich praw niż zobowiązany współmałżonek.

W przedmiotowej sprawie, załączone do wniosku dokumenty w postaci: decyzji z dnia 17.10.2013 roku wraz z dowodami jej doręczenia dla płatnika - R. F. i małżonka płatnika - M. F., w ocenie Sądu nie dają podstawy do ujawnienia wnioskowanej hipoteki. W ocenie Sądu, wskazanie w przedmiotowej decyzji obok płatnika jego współmałżonka oraz dołączenie dowodów potwierdzenia odbioru tejże decyzji, nie spełnia wymogu udziału współmałżonka płatnika w postępowaniu administracyjnym zakończonym wydaniem decyzji z dnia 17.10.2013 roku. Sąd nie jest w stanie stwierdzić, czy małżonek płatnika brał udział w całym toku postępowania administracyjnego, aby ewentualnie uznać, że miał możliwość obrony swoich praw, czy jedynie doręczono mu wskazaną decyzję. Nie można podzielić stanowiska wnioskodawcy, jakoby nie istniała obiektywna potrzeba ochrony praw małżonka - płatnika w toku postępowania o wydanie ww decyzji. Taką możliwość małżonek - płatnika winien mieć zwłaszcza, gdy w konsekwencji może to doprowadzić do wszczęcia postępowania egzekucyjnego z nieruchomości, której małżonek dłużnika jest współwłaścicielem.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Rejonowy na podstawie art. art. 626⁹ k.p.c. uznając iż istnieją przeszkody do dokonania wpisu, wniosek oddalił.

Postanowienie Sądu Rejonowego zaskarżył apelacją wnioskodawca, zarzucając:

- naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art 110 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (Dz.U. z 2013 r., poz. 707) i art. 26 ust. 3 i 3a pkt 2, art. 32 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2009 r., Nr 205, poz. 1585, t.j.) poprzez ich błędną wykładnię i w konsekwencji nieprawidłowe przyjęcie, że dokumenty załączone do wniosku o wpis hipoteki przymusowej w postaci decyzji Zakładu Ubezpieczeń

Spółecznych Oddział w B. z dnia 17.10.2013 r. wraz z dowodami jej doręczenia uczestnikom postępowania, nie dają podstaw do ujawnienia wnioskowanej hipoteki;

- naruszenie przepisów prawa procesowego, tj. art. 626⁹ k.p.c. poprzez jego zastosowanie i oddalenie wniosku ZUS, pomimo braku przesłanek.

Wskazując na powyższe zarzuty wnioskodawca wnosił o:

- uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji;

- zasądzenie zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych,

- przeprowadzenie dowodu z dokumentów załączonych do apelacji, których potrzeba powołania pojawiła się dopiero na tym etapie postępowania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest zasadna. Przystępując do rozpoznania apelacji Sąd Okręgowy zwraca uwagę, że zgodnie z art. 626⁸ §2 k.p.c. rozpoznając wniosek o wpis, sąd bada jedynie treść i formę wniosku, dołączonych do wniosku dokumentów oraz treść księgi wieczystej.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalili się poglądy, iż do wpisu hipoteki przymusowej zwykłej, której przedmiotem jest nieruchomości stanowiąca wspólność majątkową małżeńską niezbędny jest administracyjny tytuł wykonawczy wystawiony przeciwko zobowiązanemu i jego małżonkowi (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 13 kwietnia 2005 r., V CK 547/04, niepubl.; z 27 maja 2010 r., III CZP 27/10, Biul. SN 2010/10/14 oraz uchwały Sądu Najwyższego z 18 września 2002 r., III CZP 49/02, OSNC 2003/9/115; z 8 października 2003 r., III CZP 68/03, OSNC 2004/12/191; z 18 marca 2005 r., III CZP 3/05, OSNC 2006/2/27).

Jednakże w dotychczasowym stanie prawnym, tj. przed wejściem w życie ustawy z dnia 26 czerwca 2009 r. o zmianie ustawy o księgach wieczystych i hipotece (Dz. U. 131, poz. 1075 - dalej jako ustawa z dnia 28 czerwca 2009 r.) w odniesieniu do hipoteki przymusowej kaucyjnej, gdy wpis miał nastąpić w oparciu o nieostateczną i zaskarżalną decyzję o wymiarze składek, Sąd Najwyższy dopuścił wpisanie tej hipoteki na nieruchomości stanowiącej przedmiot współwłasności łącznej małżonków mimo, że podstawą wpisu była decyzja doręczona jedynie dłużnikowi (zob. uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 28 października 2004 r., III CZP 33/2004, OSNC 2005, Nr 3, poz. 43 a także postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 października 2005 r., V CK 610/04). W związku z wejściem w życie z dniem 20 lutego 2011 r. ustawy z dnia 26 czerwca 2009 r. i uchyleniem na jej podstawie przepisów od art. 102 do art. 108 oraz art. 111 u.k.w.h. dotyczących hipoteki kaucyjnej wyłoniło się zagadnienie, czy aktualne jest stanowisko prezentowane dotychczas w orzecznictwie Sądu Najwyższego dotyczące wpisu hipoteki kaucyjnej.

Do tej kwestii odniósł się Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 9 stycznia 2013 r. (sygn. akt III CSK 69/12, niepubl.) uznając, że po zmianach wprowadzonych ustawą z dnia 26 czerwca 2009 r. i zniesieniu podziału na hipoteki zwykłe i kaucyjne nie można dokonać wpisu hipoteki przymusowej na nieruchomości stanowiącej współwłasność łączną dłużnika i jego małżonka w oparciu o decyzję nieostateczną doręczoną jedynie dłużnikowi.

W uzasadnieniu postanowienia z dnia 9 stycznia 2013 r. Sąd Najwyższy wskazał też, że specyfika postępowania administracyjnego, w ramach którego decyzja określająca wysokość zaległych składek nie jest doręczana małżonkowi dłużnika, nie może być argumentem w aktualnym stanie prawnym, na rzecz dokonania wpisu hipoteki przymusowej na nieruchomości objętej współwłasnością łączną małżonków, zwłaszcza, że wnioskodawca wpis taki może uzyskać przedstawiając administracyjny tytuł wykonawczy.

Jednocześnie Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 17 kwietnia 2013 roku w sprawie I CSK 433/12 (publ. Lex nr 1341645) wyraził stanowisko, że hipoteka przymusowa może zostać wpisana na podstawie dokumentu, który wystawiony jest przeciwko wszystkim osobom wpisanym w księdze wieczystej jako właściciele nieruchomości. Odnosi

się to do każdego dokumentu, a zatem nie tylko do tytułu wykonawczego, ale także do nieostatecznej decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych określającej wysokość zobowiązania dłużnika z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne.

Sąd Okręgowy podzielając powyższe stanowisko zwraca uwagę, że w rozpoznawanej obecnie sprawie wnioskodawca Zakład Ubezpieczeń Społecznych załączył do wniosku dokumenty w postaci: decyzji z dnia 17.10.2013 roku wraz z dowodami jej doręczenia dla płatnika - R. F. i małżonka płatnika - M. F., które dają podstawę wpisu hipoteki przymusowej do księgi wieczystej, w której w dziale II ujawnieni są we wspólności ustawowej małżeńskiej R. F. oraz jego żona M. F., bez konieczności badania, czy w postępowaniu administracyjnym, w którym została wydana wskazana decyzja, małżonka płatnika rzeczywiście brała udział, czy też miała możliwość wzięcia takiego udziału.

W tym zakresie rozważania Sądu pierwszej instancji dotyczące zapewnienia ochrony praw małżonka płatnika i związane z tym badanie przez Sąd wieczystoksięgowy, jako przesłanki do wpisu hipoteki przymusowej, możliwości wzięcia udziału w postępowaniu administracyjnym pozostaje poza kognicją sądu cywilnego. (art. 2 k.p.c.)

Oddalenie wniosku o wpis hipoteki przymusowej na podstawie nieprawomocnej decyzji administracyjnej wydanej i doręczonej przeciwko płatnikowi i jemu małżonkowi z tego jedynie względu, że wnioskodawca nie wykazał, czy małżonek płatnika miał możliwość i brał udział w postępowaniu administracyjnym, w którym została wydana nieprawomocna decyzja, pozostaje w sprzeczności z treścią art. 110 i art. 110¹ ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (Dz.U. z 2013 r., poz. 707) i art. 26 ust. 3 i 3a pkt 2, art. 32 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2009 r., Nr 205, poz. 1585, t.j.)

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Okręgowy zmienił zaskarżone postanowienie w ten sposób, że nakazał Sądowi Rejonowemu dokonanie wpisu hipoteki zgodnie z wnioskiem (art. 386 §1 k.p.c. w zw. z art. 13 §2 k.p.c.)